

Kansi Laura Lyytinen

Tieteisfiktion varjossa

Mark Mallon:

Aregemia.

Runoja, 58 s.

Tammi 2010.

Mark Mallonin esikoiskokoelma *Aregemia* rakentaa vaihtoehtoista maailmaa tapahtumapaikaksi runoil- le. Esikuvaksi arvelen **Andrei Tarkovskin** *Stalkeria*, sillä myös *Aregemiassa* tieteisfiktio ja dystopinen lähitulevaisuus yhdistyvät nukka- vieruun kauneuteen, kuvaan melan- koliaansa pysähtyneistä ihmisistä, outouteen ja kohtalonomaisuuteen.

Kuten *Stalkerin* Alueella, myös *Aregemiassa* jokin näkymätön vaino- aa ihmisiä ja tajunnantilat ovat epä- tavanomaisia. Ympäristö koostuu funktionaalisista mutta identiteettin- sä menettäneistä elementeistä, rauta- tiekiskoista, kaduista ja toreista. Jou- tomaa saa vaarallisuuden hohteen.

Teoksen ensimmäinen teksti on ensyklopedia-artikkeli Aregemian saarivaltiosta poliittisine, maantie- teellisine ja historiallisine faktoineen. Osa valtiosta on ”Yhdysvaltojen ra- hoittamaa ja osittain hallinnoimaa kommunistista kokeilualuetta”. Tä- mä lupaa paljon, kokonaan toisen- laista 1900-luvun historiaa. Lisäksi kerrotaan synkstä lähimenneisyy- destä, kasvatusteleireistä ja sotateolli- suudesta sekä maaperän säteilyn ai- heuttamasta neurologisesta sairau- desta. Näin tarjotaan selitystä henki- löiden harhoille ja eksyneisyydelle.

Se voisi vuorostaan kasvaa allegori- aksi valtiosta, joka tekee kansalaiset hulluiksi.

Kokoelma ei kuitenkaan pysty lu- nastamaan näitä lupauksia. Alun jäl- keen kuvitelma saarivaltiosta jää kau- emmaksi ja runot keskittyvät kuvaamaan tummasävyisesti ihmis- suhteita, perhettä ja tottumusten kah- litsemää arkielämää. Alkupuolella rakennetaan spekulatiivista fiktiota dialogilla, joka viittaa selittämättö- miin tapahtumiin, tai sellaisilla sa- noilla kuin koodi, laboratorio ja jär- jestelmän muutos. Loppua kohden epätodellisuus kääntyy vaikean ih- missuhteen metaforaksi: puhujat ovat toisilleen käsittämättömiä, ja jär- jestelmä on romahtanut sisäänpäin.

Voisihan kokoelmaa lukea toisin- kin. Jos olettaa, ettei Aregemia-fikti- on ole tarkoitukseen koskea koko teosta, ensimmäinen teksti voi olla runo muiden joukossa, tosin irralli- nen. Runoteoksessa ei välttämättä tarvitse olla mitään enempää kuin ru- not, esimerkiksi tieteisfiktiota. Aregemiasta tulee kuitenkin tunne, ettei runouteen luoteta, vaan kokoelmas- ta halutaan tehdä eräänlainen luetta- vaksi tarkoitettu taide-tieteiseloku- van käsikirjoitus.

Kokonaisidean varjossa yksittäi- set runot tuntuvat keskeneräisiltä ja tyhjäkäyville. Suurissa teemoissa on ontto, hieman tekemällä tehty kaiku: ”jotta hän oppii että / silmien havait- seman pimeän tarkoitus / on rikkoo kuoleman ylivalta maan päällä”. Par- haimmissa teksteissä taas vaihtoehtoinen maailma kasvaa runon sisältä. Runossa ”Ja niin he taistelivat läpi hankien” hahmottuvat merkilliset säännöt, joita puhuja noudattaa joko neuroottisuuttaan tai koska elää dys- topiassa, ja tässä häilyvyys toimii. Salaperäinen R. hallitsee kaikkea poissaolollaan. Muukalaisten jäljet lumessa heijastuvat ulkoa kattoon, ja puhuja näkee niissä kartan. Kuva on sopivan vainoharhainen ja kiehtova.

PAULIINA HAASJOKI